

# Негізгі өсу кезеңі

## 2023 жылдың қорытындысы бойынша негізгі макроэкономикалық индикаторлар

Әлемдік экономикадағы рецессия туралы пессимистік болжамдарға қайшы, 2023 жыл жаһандық экономикалық өсудің оң нәтижелерімен аяқталады. ХВҚ «Әлемдік экономиканың даму перспективалары» атты қазан айындағы баяндамасында биылғы жылы әлемдік экономиканың өсімін бір жыл бұрынғы 2,7% бағалауға қарағанда 3%-ға бағалады.

Сонымен қатар, базалық мөлшерлемелердің айтарлықтай өсуі арқылы инфляциямен күресу өз жемісін берді және инфляциялық қысым төмендеген сайын біртіндеп екінші орынға шығады. Осыған байланысты дамыған елдерде де, дамушы елдерде де ақша-несие шарттарын қалыпқа келтіру күтулері артып келеді. Алайда, Қазақстанның жекелеген сауда серіктестерінде бағаның өсуі (мысалы, РФ-да) және дефляция (мысалы, ҚХР-да) байқалады, бұл олардың импорттағы жоғары елдік шоғырлануын ескере отырып (РФ — 27%, ҚХР — 26%) ішкі бағаларға әсер етеді. Бұл ретте бюджеттің созылмалы тапшылығын, тауарлар экспортындағы энергия тасымалдаушылардың жоғары шоғырлануын және импортқа қатты тәуелділікті қоса алғанда, қолданыстағы макроэкономикалық теңгерімсіздіктер-сыртқы ортаның тұрақсыз динамикасы алдында ел экономикасының жоғары осалдығын сақтайды.



### Экономика 4%+ жаңа өсу қарқынына көшуде

ЖІӨ



Тұрақты ішкі сұраныс шикізат бағасының төмендеуінің теріс әсерін жойды. Айта кетейік, ағымдағы жылдың қаңтар-қараша айларында Brent мұнайының орташа бағасы барреліне 82,6 доллар деңгейінде қалыптасты, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 19%-ға төмен (100,4). Соған қарамастан, ағымдағы жылы елдің ЖІӨ құрылыста, саудада, байланыста және көлікте (7%-дан жоғары) өсу есебінен 4% (ағымдағы жылғы қаңтар-қарашада 4,9%) белгісінен жоғары қалыптасуы уқтималдығы жоғары.

Сонымен қатар, инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру, шикізат өндіруді жоспарланып отырған ұлғайту (95,4 млн тоннаға дейін) және бюджеттік ынталандыру 2024 жылы экономикалық белсенділікті қолдайды. Қаржы нарығының сарапшылары 2024 жылы ЖІӨ-нің 4,0%-ға өсуін күтуде.

ИНФЛЯЦИЯ



### 2023 жылдың қорытындысы бойынша ТБИ екі есеге төмендейді, 2024 жылы осыған ұқсас динамикада күтілмейді

Қараша айының қорытындысы бойынша тұтыну бағасы жылдық 10,3%-ға өсті, бұл 2022 жылдың қорытындысымен салыстырғанда екі есе төмен (20,7%). Осылайша, ағымдағы жылы инфляцияны екі есе бәсеңдету жөніндегі Президенттің тапсырмасы орындалды.

Сонымен қатар, елде соңғы 20 ай қатарынан байқалған екі таңбалы инфляция 2024 жылдың бірінші тоқсанында бір таңбалы санға ауысуы мүмкін (яғни 10%-дан төмен). Алайда, ынталандырушы бюджет саясаты кезінде экономиканың таралуы ТБИ-нің алдағы 12 айда 5% нысаналы нысанаға қайтаруына кедергі келтіретін болады. Қаржы нарығы сарапшыларының күтуі бойынша инфляция 2024 жылғы желтоқсанда 10,6% құрайды.

ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА



### Теңге бағамы 2023 жылды нығайтумен аяқтауы мүмкін, бірақ 2024 жылы қысыммен болады

Үш жылдан кейін ұлттық валюта бағамы долларға әлсірегеннен кейін 2023 жылды ұлттық қордан шетел валютасын сатудың жоғары көлемі аясында символдық нығайтумен аяқтауы мүмкін. Естеріңізге сала кетейік, 2022 жылдың қорытындысы бойынша теңге 7,1%-ға әлсіреді-бір доллар үшін 462,66 теңгеге дейін (тек. 456,5).

Сонымен қатар, 2024 жылы USD KZT бағамы 489,6 долларға дейін өсуі мүмкін, бұл ағымдағы деңгейден 7,3%-ға жоғары. Теңгеге қысым шикізат нарығындағы сұраныстың төмендеуі, Қазақстандағы ақша-кредит жағдайларын одан әрі қалыпқа келтіру кезінде АҚШ-тағы жоғары мөлшерлемелер саясатының жалғасуы, импорттың одан әрі өсуі, оның ішінде инфрақұрылымдық жобаларды іске асыруға байланысты, өңірдегі күрделі геосаяси жағдай және инвесторлардың тәуекелден жалпы қашуы болуы мүмкін.

БАЗАЛЫҚ МӨЛШЕРЛЕМЕ



### Базалық мөлшерлемені одан әрі төмендету үшін кеңістік айтарлықтай сақталады

2023 жылы базалық мөлшерлеме үш рет төмендетілді, жылдық 16,75%-дан 15,75%-ға дейін. Инфляцияның жалғасып жатқан баяулауын ескере отырып, базалық мөлшерлемені одан әрі төмендету үшін кеңістік айтарлықтай сақталады. Мәселен, егер 2022 жылы ол 100 б. п. төмендеген болса, 2024 жылы сарапшылар оны тағы 325 б. п. — жылдық 12,5%-ға дейін төмендетеді деп күтеді.

Осылайша, экономикадағы нақты пайыздық мөлшерлеменің жоғары оң мәні үш есеге жуық төмендеуі мүмкін (ағымдағы 5,45%-дан 1,9%-ға дейін), бұл теңгелік активтердің тартымдылығына және өзге де тең жағдайларда ұлттық валюта бағамына теріс әсер ететін болады.

БАНКТЕРДІҢ АКТИВТЕРІ



### Банк секторы экономикамен бірге тұрақты өсуді жалғастырады

2023 жылы банк секторының жиынтық активтерінің өсуі соңғы жылдардағы екі таңбалы мәндерден (соңғы үш жылда орта есеппен 18,5%-ға) бір белгі шегінде өскенге дейін (ағымдағы жылғы қаңтар-қарашада 8,6%-ға) баяулайды. Бұл ретте экономика субъектілеріне несие беру екі таңбалы болып қалады: ЕДБ-ның несиелік портфелі ағымдағы жылғы қаңтар-қарашада 16,5%-ға өсті.

Бұл ретте бөлшек несиелеудің өсуі сұраныстың қанығуының, несиелеудің жоғары енуінің (қарыз алушылар санының жұмыспен қамтылған халық санына арақатынасы — 85%), өткен жылғы жоғары базаның және реттеудің әлеуетті қатаңдатылуының табиғи себептеріне байланысты да баяулауды жалғастырады. Корпоративтік несиелеуде елдегі макроэкономикалық жағдайлардың жақсаруы аясында қарыздар берудің және өтімдерді мақұлдау пайызының ұлғаюы байқалады. Бұл ретте ақша-несие жағдайларын одан әрі қалыпқа келтіру және ынталандырудың әлеуетті реттеуші шаралары бизнесті несиелеудің одан әрі өсуін қолдайды.